

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

Economic Forum EU-Moldova, 29-31 March 2011, Chisinau

Discussion Panel: European Integration and Moldova. Challenges, Obstacles, Perspectives

Moderator:

Iurie Leanca, Deputy Prime Minister, Minister of Foreign Affairs and European Integration, Republic of Moldova

Speakers:

Vladimir Filat, Prime Minister of the Republic of Moldova

Donald Tusk, Prime Minister of Poland

Commentators:

Bruce Pitcairn Jackson, President, Project on Transitional Democracies, USA

Nicu Popescu, Senior Policy Fellow, European Council on Foreign Relations, Republic of Moldova

Transcript

Iurie LEANCĂ: ... a studenților polonezi și aceste transformări au avut impact răsunător, nu doar pentru Polonia, dar a avut un impact răsunător și de schimbări profunde pentru toată regiunea, pentru tot ce se numește Europa Centrală și Europa de Est, regiune care-i aparține și Republica Moldova. Dânsul este co-fondator al partidului cu platforma civică, devenind în 2007 Primul Ministru al Republicii Polone. Astăzi, domnul Donald Tusk, este un lider important, recunoscut european, demonstrând o viziune clară asupra viitorului continentului nostru. În acest sens, doresc să remarc că anume pe timpul primului mandat al domnului Tusk, Polonia împreună cu Suedia au lansat inițiativa numită Parteneriatul Estic, o inițiativă care denotă că țările care au lansat această inițiativă au o înțelegere profundă, a importanței, a angajării țărilor din regiunea noastră într-un proces de edificare a unui continent indivizibil, unui proces care ne va permite să construim o casă comună europeană.

Domnul Vlad Filat, Prim Ministru al Republicii Moldova, cel care reprezintă schimbarea din Republica Moldova, schimbare care bineînțeles că se asociază cu europenizarea, modernizarea și această perspectivă clară, europeană pe care ne-o dorim cu toții în Republica Moldova. Ori, această europenizare,

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

această modernizare și perspectivă înseamnă în primul rând schimbarea la față a Republicii Moldova. Din câte cunosc eu, ieri, în conferința de presă, domnul Prim-ministru Tusk, a spus că Republica Moldova are nevoie de un astfel de Prim Ministru, cum este domnul Filat, care a demonstrat viziune și curaj pentru promovarea acestor reforme, iar Uniunea Europeană are nevoie de o astfel de țară, cum este Republica Moldova, care prin promovarea acestor reforme, de reformare a instituțiilor politice, de reformare a sistemului economic și social, să sfideze euroscepticii demonstrând că Uniunea Europeană se poate extinde spre est spre țări cum este în mod special Republica Moldova. Astfel, îmi permiteți acum să-i ofer cuvântul domnului Prim Ministru, Vlad Filat. Vă mulțumesc frumos!

Vlad FILAT: Excelență, domnule Prim Ministru, domnule Tusk, Excelență, domnilor Președinți, Excelențe, doamnelor și domnilor ambasadori, onorată asistență. Permiteți-mi întâi de toate să salut distinșii oaspeți prezenți la acest eveniment, pe care avem onoarea să-l organizăm în comun cu prietenii noștri din Republica Polonă de a căror sprijin ne bucurăm în permanență. Acest For este o mărturie clară a intensității dialogului dintre țara noastră și Uniunea Europeană. Spun acest lucru deoarece Republica Moldova a reușit să stabilească o relație de cooperare cu Uniunea Europeană bazată pe valori democratice universale. Sprijinul oferit de către Uniunea Europeană este o motivație puternică pentru noi, este o motivație pentru actuala guvernare care și-a confirmat drept obiectiv prioritar integrarea europeană a țării. Suntem însă conștienți că acest credit de încredere acordat de Uniunea Europeană trebuie să fie direct proporțional angajamentului nostru de a implementa reformele de europenizare atât de necesare țării. Atunci când se conturează o perspectivă clară, chiar și reformele dificile sunt mai înțelese și mai lesne promovate în societate.

În scopul avansării noastre spre Uniunea Europeană am aprobat un amplu plan de acțiuni al Guvernului Republicii Moldova pentru perioada 2011-2014. Ne-am asumat o agendă ambițioasă cu obiective importante. Am demarat procesul de liberalizare a regimului de vize cu Uniunea Europeană. Un instrument util pentru a atinge acest obiectiv este și implementarea proiectelor parteneriatului de mobilitate între Republica Moldova și Uniunea Europeană. La fel, am întreprins o serie de acțiuni în vederea lansării negocierilor pe marginea creării Zonei de Liber Schimb Cuprinzător și Aprofundat.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

Obiectivele enumerate mai sus, se regăsesc permanent pe agenda cooperării noastre cu Uniunea Europeană, în cadrul Parteneriatului Estic atât pe dimensiunea bilaterală, cât și pe cea multilaterală. În acest context, voi reitiera că resursele financiare planificate pentru Parteneriatul Estic sunt importante, iar poziția noastră este ca aceste fonduri urmează a fi distribuită conform principiului recent lansat de către Uniunea Europeană, „mai multă asistență pentru mai multe reforme”. Sperăm că și comunicarea pe Politică Europeană de Vecinătate, care este acum în curs de definitivare, va enunța semnificația practică a acestui principiu în raport cu statele din Parteneriatul Estic.

Stimați colegi, stimați prieteni, responsabilitățile pe care ni le-am asumat trebuie să faciliteze crearea condițiilor adecvate pentru asocierea politică și integrarea economică cu Uniunea Europeană prin încheierea Acordului de Asociere în conformitate cu prevederile Parteneriatului estic. Deși am demonstrat, prin tot ceea ce am întreprins până în prezent, că avem o abordare pragmatică vizavi de ceea ce putem obține din partea Uniunii Europene, cred în continuare că perspectiva europeană este motivația care va permite reformarea plenară a tuturor domeniilor de activitate. Este clar că reformele le facem pentru noi, nu de dragul Uniunii Europene, dar perspectiva aderării la blocul comunitar, cu certitudine va funcționa acest proces. Statele care au parcurs această cale au trăit deja această experiență. Ne dă bine seama, că integrarea europeană fără edificarea unui stat de drept nu este posibilă. Tocmai din acest motiv, Guvernul Republicii Moldova și-a asumat să-și reformeze în mod prioritar acest sector. În acest context, vreau să-l citez pe Președintele Parlamentului European, domnul Buzek, care fiind în vizită în Republica Moldova menționa că primul pas în tranziția spre o societate democratică, liberă este întotdeauna reforma în justiție, crearea unui sistem judiciar independent și combaterea corupției. Proiectele care au fost incluse în programul de guvernare la capitolul justiție sunt unele foarte ambițioase, deoarece nu vizează doar repararea anumitor situații care încă mai persistă în sistemul nostru de justiție, dar presupun o reformă multidimensională. Reforma vizează atât structura justiției, cât și procedura, durata proceselor, competențele instanțelor de judecată, competențele anumitor autorități. Prin urmare, scopul nostru este ca reforma să influențeze pozitiv toate segmentele și elementele legate de înfăptuirea justiției. Caracterul complex al măsurilor de ordin legislativ și instituțional care trebuiesc întreprinse, precum și experiența

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

altor state care au trecut printr-un proces similar, îmi inspiră încrederea că vom reuși să facem aceste transformări.

O importanță deosebită, pentru atingerea obiectivului de liberalizarea regimului de viză și pentru o cooperare consistentă cu Uniunea Europeană în domeniul justiției și a afacerilor interne o are reforma Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Grăniceri. În acest sens, vom modifica cadrul legislativ în vederea demilitarizării ambilor instituții, astfel încât să fie transformate în structuri ale ordinii de drept. Vor fi supuse reformelor și alte instituții care asigură ordine publică și securitatea statului precum: Serviciul de Informație și Securitate, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Procuratura Generală și alte instituții.

Doamnelor și domnilor, crearea unei economii funcționale, care ar permite cetățenilor Republicii Moldova să se bucure de un nivel de trai mai bun, reprezintă una din preocupările cheie ale Guvernului, vom valorifica oportunitățile oferite de Parteneriatul Estic în conformitate cu principiul de asociere politică și integrare economică cu Uniunea Europeană. În acest cadru de colaborare avansează rapid negocierile pe margine Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană. De comun acord, am stabilit obiectivele și acțiunile ce urmează a fi întreprinse în domeniul politic, economic și de cooperare sectorială. Principiul integrării economice deschide perspectiva unei integrări graduale în piața internă a Uniunii Europene, care presupune libera circulație a bunurilor, serviciilor, persoanelor și capitalului. Una din cele mai importante elemente în procesul de integrare a țării noastre în piața internă a Uniunii Europene va fi crearea Zonei de Comerț Liber, Aprofundat și Cuprinzător între Republica Moldova și Uniunea Europeană, prin stabilirea unei circulații libere a bunurilor și serviciilor. Aici aș vrea să menționez că în baza recomandărilor primite din noiembrie 2010 de la Comisia Europeană, la 14 decembrie 2010, Guvernul a aprobat un plan de acțiuni ce prevede măsurile care urmează să fie întreprinse în cele 13 domenii stabilite de către Uniunea Europeană. Acum suntem în așteptarea adoptării mandatului Comisie Europene pentru demararea negocierilor propriu-zise. În același timp, este important de menționat, că Moldova este unica țară din Parteneriatul Estic care beneficiază, începând cu martie 2008, de Preferințele Comerciale Autonome ale Uniunii Europene, un regim comercial asimetric oferit de

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

Uniunea Europeană doar statelor din Balcanii din vest și Republica Moldova. Salutăm decizia recentă a Uniunii Europene privind extinderea cotelor pentru exportul pe piața comunitară a vinurilor moldovenești. Astfel, s-a creat o platformă pentru trecerea graduală la regimul comercial dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană ce va fi stabilit după finalizarea negocierilor pe marginea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător. În același timp, dialogul cu Uniunea Europeană avansează rapid într-o serie de domenii conexe liberalizării comerțului, cum ar fi negocierile pe marginea acordului privind indicațiile geografice între Republica Moldova și Uniunea Europeană, semnarea unui contract cu Banca Europeană de Investiții pentru obținerea unui credit în valoare de 75 milioane euro pentru restructurarea sectorului vinicol al Republicii Moldova care este un sector strategic asupra căruia ne vom axa atenția deosebită.

Evoluții importante în colaborarea cu Uniunea Europeană au loc în domeniul energiei. Statutul actual, de membru cu drepturi depline al comunității energetice și atingerea obiectivului stabilit de aderare la rețeaua europeană de transport a energiei electrice, deschid perspective noi și oferă un traseu clar pentru integrarea graduală a Republicii Moldova în piața energetică a Uniunii Europene. Țara noastră și-a asumat obligațiuni care prevăd termene concrete pentru armonizarea legislației naționale în domeniul energetic, atât în cadrul tratatului pentru comunitatea energetică, cât și în prevederile corespunzătoare ale capitolului energie din Acordul de Asociere. Iar preluarea de către Republica Moldova a Președinției comunității energetice începând cu 1 ianuarie 2011 oferă posibilități adiționale de colaborarea între Republica Moldova și Uniunea Europeană în vederea atingerii obiectivelor prioritate stabilite. Aici aș vrea să mai fac o remarcă că situația pe care o are Republica Moldova vizavi de securitatea energetică este una foarte și foarte sensibilă, urmează într-un ritm foarte accelerat să asigurăm interconectarea rețelelor de gaze naturale ale Republicii Moldova cu cele europene, interconectarea rețelelor energetice, în rezultat să obținem acea securitatea autentică, în acest caz energetic, a țării noastre.

În domeniul transportului, una din prioritățile stabilite în programul Guvernului și în dialogul cu Uniunea Europeană o constituie liberalizarea pieții serviciilor aeriene și atragerea companiilor aeriene *low cost*. Noi dorim ca dialogul inițiat cu reprezentanții Comisiei Europene în acest domeniu să avanseze cât mai

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

repede posibil prin lansarea negocierilor în vederea aderării țării noastre la spațiul european aviativ comun.

Stimate doamne, stimați domni, în încheiere aș vrea să vă asigur că Republica Moldova va fi în continuare consecventă prin acțiuni. Încă ne confruntăm cu provocări majore, inclusiv la capitolul reforme interne, dar este important să începem acest proces de integrare aici la noi acasă. Republica Moldova, așa cum am spus de nenumărate ori, este o țară europeană. Republica Moldova este o țară cu cetățeni europeni care au dreptul să acceadă cât mai curând la valorile spațiului european. În încheiere, țin să mulțumesc tuturor pentru sprijinul acordat până în prezent și cu certitudine vreau să vă mulțumesc pentru sprijinul care urmează să-l acordați Republicii Moldova pentru ca să realizăm această istorie de succes. Republica Moldova – țară Europeană. Mulțumesc și doresc în continuare succes tuturor!

Iurie LEANCA: Mulțumesc, domnule Prim Ministru pentru prezentarea pe de o parte a provocărilor, multiplelor provocări reale cu care se confruntă Republica Moldova, răspunsurilor și soluțiilor cu care vine Guvernul Republicii Moldova în fața acestor provocări, a unei prezentări exhaustive a relațiilor curente dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană și în mod special obiectivelor pe care le propune Guvernul să le realizeze. Și acum, îmi revine o deosebită plăcere să-i ofer cuvântul Excelenței sale, domnului Prim-ministru al Republicii Polone, Donald Tusk.

Donald TUSK: Speech in Polish

Iurie LEANCA: Domnule Prim Ministru, vă mulțumesc foarte mult pentru acest discurs inspirat, acest discurs plin de încurajare și acest discurs, aș spune eu, vizionar. Recent, la o conferință de la Munchen, Președintele Uniunii Europene, domnul Herman Van Rompuy, spunea că Uniunea Europeană trebuie să-și păstreze, așa cum a spus dânsul, *sex appeal*-ul său pentru țările care nu fac parte din Uniunea Europeană. Eu cred că Uniunea Europeană va putea să-și păstreze acest *sex appeal* doar dacă va menține logica și dinamica pentru țări cum este Republica Moldova prin oferirea unei perspective. Dumneavoastră ați demonstrat încă o dată că înțelegeți exact această logică, pornind de la experiența pe

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

care a trăit-o Polonia, România, alte țări din Europa Centrală, că o perspectivă clară europeană înseamnă un catalizator puternic pentru reformele din interiorul țării, reforme care aduc aceleași valori, aceleași obligativități fundamentale, aceleași instituții politice care acționează în numele cetățeanului și aceeași stabilitatea și prosperitate. Vă mulțumesc foarte mult și contăm că pe timpul Președinției poloneze care ne oferă o șansă unică pentru Republica Moldova, vom putea ca aceste speranțe să le materializăm.

Și acum dacă îmi permiteți să ofer cuvântul celor 2 comentatori. Primul comentator se numește Bruce Jackson. Bruce Jackson este Președintele și co-fondatorul unei organizații neguvernamentale, se numește Proiecte pe Democrații Tranziționale, dânsul ne va oferi pe de o parte un punct de vedere transatlantic asupra relației dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Domnul Jackson este nu doar un analist foarte bun, un cunoscător profund al realităților din regiunea noastră, dar a reușit să se impună de astfel o manieră, încât liderii din mai multe țări din regiune, deseori îi solicită opinia lui și acesta pe motivul că a reușit să arate un spirit veridic constructiv, deseori punând la îndoială anumite lucruri care par a fi incontestabile, dar oferind deseori și soluții.

Bruce JACKSON: Being asked to come on European Integration after the Polish Prime Minister has spoken is like giving a guitar after the Rolling Stones have finished playing. It is not going to go well. Of all countries who basically formed the integration Poland is the first among equals. Beginning with the visit of ... to Washington and through the historical Presidency of President Kwasniewski, NATO and EU and now under Donald Tusk clearly the policies of Europe on integration are written in Warsaw whether it comes to Association or Eastern Partnership and is appropriate that as civilization we return to the Polish Presidency later this year. Poland has written a book on this and continues to do so. So this that very considerable modesty let me just talk about a few things where I think we are today. Clearly European integration is between fazes, it is a continue process and has been between the big bang and Vilnius movement and Visegrad but this way it is coming to an end. It seams to me with the entry of Croatia in the EU in roughly June 2013 this faze is completed. When we look at Turkey, Macedonia, Albania this is now a future work and Moldova and Ukraine as well.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

Basically we need to talk about the next round that is already beginning. Montenegro will be the first candidate in that round, it will be invited for negotiation in January in 2012 and we are already forecasting a potential accession in 2017-2018. Serbia is positioning to begin with its election and its discussion with Kosovo to potentially joint that round. Turkey is closing chapter and we have to ask yourself today is it more or less likely that Turkey will make a move to Europe. I think there is an argument that it is more likely. Albania and Macedonia will give it a second try and Ukraine is now working aggressively with association and like Moldova is talking about opening perspective. So, clearly the next wave is forming which could bring complete once again the historic process that Poland began immediately after 1989.

I think that invites the next question how does Moldova look in this context which I think Prime Minister Filat and Prime Minister Tusk basically describe. Just to simplify that ostensibly and politically it looks quite good. You have a pro-European reformist Government, economic development is beginning to pick up, trade is opening up, strong support throughout European leadership and even our Vice President of the US had to stop in Chisinau and see what all this excitement is about. This is good news, but if we are going to be a little bit tough lined about we would look at this analytically. There are certain obstacles up there which have blocked other state and we can now learn historically. We can guess that Moldova has to overcome at least 5 major obstacles not to go through every one of them but I think we can take them off: communism, competence, crime, corruption and conflict. That is basically it and I think we already know something about that. Let's begin with the communism. In my view the communists are an anti-European party. I think is not hard to look at the last one hundred years and argue that they are the party that created Europe. I do not see member states inviting a country whose largest party is communists into EU. I can imagine Mr. Tusk doing many brave and creative things but I can not imagine him going to the Polish Senate saying "boys the communist party is not that bad after all" that is one thing I don't think he will ever do. So, it seems to me that the Moldovan voters have to make a political decision sometime in the next few years as to what direction they are going and confirm that by their votes.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

Second, Governments are judged by their intentions but by their competence. It seems to me that the Parliament has to give Prime Minister Filat the tools he needs to Govern and that includes the confirmation of a President as the voters have basically voted because we have to create a track record which can be objectively examined. Usually is, as President Kwasniewski remembers NATO and EU want two see two and a half Governments before they are ready to invite so we have to create those two and a half Governments. Crime is obviously a threshold issue. It was in war crimes in Serbia, in cigarette smuggling in Montenegro, it is in sex trafficking that was discussed with Vice President Biden. This is a threshold issue which I think this Government is doing a long way to correcting it. I think we are clearly on the right path. Corruption I think we know from our historical experience in Bulgaria, Romania and now in Ukraine it comes up in every instance of accession and we are going to show our road map sketching up decades in front of us about handling the problem of corruption.

Finally, I think there is this new issue of conflict and I am not sure this will be where it stands. Originally, in cleaning ground issues like that are not issues however after the Georgian Russian war and the deterioration of the situation in Nagorno-Karabakh it is very possible that Moldova is going to have to show a serious commitment to the resolution of the Transnistrian as part of its movement to perspective and membership. That remains to be seen. I am confident, I think everybody else in this room is confident that Moldova can and will solve these issues or now is beginning to create an action plan which will ultimately lead, as Prime Minister Tusk just said, to a European destination.

It seems to me the key to become a part of this next phase of integration for Moldova lies in the relationship between Association and Integration itself. It seems to me at the first day at school, when the children have a feeling that they end up in the wrong class. I think that both Ukraine and Moldova think that they end up in the wrong class, that they would rather be in enlargement than in association. I think that is a mistake. I think association is not something Moldova should go around I think association is something Moldova would want to go through. Association brings visa liberalization which brings jobs, DCFTA raises quota and raises trade and qualifies Moldovan products for European markets and reforms within the association process will lead to foreign direct investment. Let's be clear. In Association

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

Moldova get something if it does anything. In enlargement Moldova gets nothing until is done everything. So take as much benefit as you can from the first programme before you move to the second programme. We don't really know a lot about the transition between association and integration except that economic development will strengthen Moldovan European credentials and democracy. We know that EU only consider prospective for those countries which were a standout success story within association. That is a good story again for Moldova because they already are a standout success story and that is why we are here today.

So, I would sum up my reaction from what I heard from the Prime Ministers in three things. In terms of integration we are at the beginning of things again. This is good for Moldova because there is no reason yet why a non membership track country can not now move to membership track. To do this Moldova will have to address these five big issues which have been identified, they are well known and they are widely understood. This is also good for Moldova. Finally, Moldova will have to take maximum of advantages of the Eastern Partnership which is again written in Warsaw, precisely you can succeed and the Association process which seems to be already happening. Thank you!

Iurie LEANCĂ: Și acum permiteți-mi să-i ofer cuvântul domnului Nicu Popescu, care este analist superior la Consiliul European pentru Relații Externe. Domnul Popescu are o calitate dublă, pe de o parte atunci când este la Londra sfătuiește Comisia Europeană ce politici ar trebui să elaboreze și să promoveze în raport cu parteneriatului estic și cu țările din zonă, iar în momentul în care este la Chișinău, în calitatea sa de Consilier al Primului Ministru pentru integrare, sfătuiește Republica Moldova cum să beneficieze de aceste politici ale Uniunii Europene. E o poziție extrem de eficientă pe care Nicu o folosește cu mult randament.

Nicu POPESCU: Mulțumesc, domnule Leancă, stimați domni Primi Miniștri, stimați colegi. Eu, la Chișinău, întotdeauna am dilema de a alege limba care voi face prezentarea, dar pentru că din păcate nu vorbesc poloneza, am avut doi vorbitori în limba română și ca să nu-l izolăm pe Bruce ca fiind singurul vorbitor de limbă engleză, voi face această prezentare în engleză.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

For twenty years we were used to think about the EU as something consolidated, stable, big, attractive and its neighborhood of something which was in a constant transition and desire to change from communism to becoming a European state. But, what is happening now is a certain reversal of the tables. Today EU is in transition as well. If we look at the EU what we have, what we see is EU which is entering a new phase of consolidating its institutions in the post Lisbon era, of building up a stronger institutional basis for a more integrated foreign policy. On the other hand, in this part we have in the eastern neighborhood a consolidating neighborhood which is moving away from the idea of transition. Moldova is the only exception in this neighborhood which is still in a transition toward a more European type of governance. I will structure my presentation around the challenges for the EU in this phase and for Moldova in this phase.

What the EU is facing now is a difficult neighborhood, a new context where with all the changes in the southern neighborhood, the revolutions in Egypt and Tunisia, the war in Libya, the unrest in Syria were the EU is witnessing a southern neighborhood which is becoming much like the eastern neighborhood was during the revolutions in Georgia, Ukraine, the unrest in Kirgizstan. In a sense, the southern neighborhood becomes more like the eastern neighborhood five years ago. The problem is that the eastern neighborhood, Moldova aside, is becoming more as the southern neighborhood until the revolutions in the south. When I refer to this I mean the existence of states with increasing closed economic relations to the EU and states like Morocco or Tunisia they are into 70-80% dependent on trade with the EU but, before the revolution all of them had consolidated, centralized noncompetitive politics. This is a trend which is increasingly affecting all the eastern partners except Moldova. This kind of states ignore what EU would like to see them doing in terms of democratization, reforms and basically if we look at the map of the eastern neighborhood now what we see is that Moldova is the only state which is more democratic, more pluralist than it was five years ago where all the other members of the eastern neighborhood are more centralized with less competitive politics than they were five years ago.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

The second element is that EU is trying to address these challenges by engaging in a review of its neighborhood policy which was planned before the events in the south and which should end in May when the EU will present its new concept of dealing with neighborhood. A key structural element to this concept is the idea of “more for more” which Prime Minister Filat referred to this morning. The idea of “more for more” is that the EU will give more assistance, more political support to those states which will implement more reform and will be more democratic. The concept is right and it gives the basis for a new engagement with the neighbors but it also changes. If until now there was a big competition inside the EU before those states which wanted to support the south and those states which wanted to support the east now the game will hopefully change to a situation when EU supports its neighbors not depending on their geographic position in relation to EU but depending on how fast they are implementing reforms. In this respect, Moldova is the prime candidate to be that state which gets more for much more reforms that it is doing in regional perspective.

A third element related to EU is that EU plans its policies, not least its financial assistance in seven year budgetary cycles. The net budgetary cycle will be from 2014 to 2020 and it means that in the next two years EU will be deciding how much financial assistance and support it will give to its neighbors. We are entering in the next two years, what will happen, also in Moldova, will have repercussions for EU policies until 2020 in relation to Moldova. So, these two years are very important not just from the reform perspective but also for setting the trend and setting the frame of the EU approach to Moldova for almost a decade.

I am turning to Moldova’s transition, as I was saying is not only EU, luckily Moldova is still in a transition. This transition, to put it very cruelly, is to turn from a post-soviet state into a European state. This is a difficult process and Moldova is already a success story but a success story is a very big beast. It needs constant feeding. Moldova need to make sure that this beast is not a bubble and this success story consists of a few fazes. Basically, Moldova is approaching the end of the phase one in its notion of a success story. This faze had a number of objectives. One was democratization. We see much greater

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

pluralism in the media, a totally new political environment that is being played out in this country and this first objective of phase one is successfully taking place just in front of our eyes.

The second objective was to re-launch Moldova on the international arena. I guess in the last one and a half year we had more high level visits than we had in the previous eight years and Prime Minister 's Tusk presence here in Chisinau and Catherine Ashton's visit at the beginning of this month were very clear indicators of how much more active and attractive is Moldova on the international scene. In this phase, Moldova had also to catch up with its neighbors. We all know that until recently Ukraine was ahead Moldova in its dialogue with EU on issues like negotiating Association Agreement, negotiating a Deep and Comprehensive Free Trade, negotiating Visa Liberalization. In this first phase, Moldova had to catch up in many ways with Ukraine.

A third objective was to mobilize external assistance which is important both in the context of the economic crises, but it was also important to give the Government some breathing space to set the trend for sustainable reforms. This was a difficult international environment. We have seen the unrest in Ireland, in Greece in Latvia with economic instability affecting Governments. So, in this phase it was very important to mobilize the external assistance to be able to concentrate on sustainable reforms.

And, the fourth element of phase one which is more or less successfully achieved is to set the trends, prepare and initiate the reforms for the next phase. And on this Prime Minister Filat referred to. Moldova has dealt successfully with the objectives of phase one during one and a half year, but now it is entering phase two. Phase one was very difficult and phase two is much more difficult. We have had two states at east which passed successfully through phase one, these were Georgia and Ukraine after the rose and orange revolution. They managed to break out the international isolation, to re-launch foreign policy, to mobilize external assistance but they largely failed in phase two for different reasons. Ukraine was democratic but was not able to implement the necessary reforms to sustain the momentum and Georgia was able to implement the necessary reforms to sustain the momentum but its politics was too centralized

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

and with the war Georgia lost a lot of international sympathy. If Moldova wants to continue to be a successful state in phase two it will have to be successful both in democratization and reforms.

Now if you look at democratization, basically one thing that captures the degree of democratization, if you look for example, an index of The Economist democracy index you will see that Moldova in the 65 place when it comes to democracy in the world together with Serbia, where Montenegro is 68, Macedonia 73, Albania 84. If you go to Reporters without Borders or Freedom House indexes you will see that Moldova has a degree of democratic pluralism which is comparable to what we have in the Balkans. Moldova still has a lot of catching up to do on things like corruption, the cost of doing business and investment climate. The consolidation of phase two should tackle primarily these issues. Moldova has a degree of democracy which is very good by European standards and I am not even mentioning neighborhood. But, sustainability of reforms is what matters in phase two. In phase two Moldova has to consolidate what it has successfully started. I hope that in few years, maybe 2 or 3 years we will meet in this very room and we will talk about Moldova's entering phase three which would presuppose Moldova becoming a credible candidate for EU accession and I hope that we will have this conversation a few years down the road where we will start at looking what we achieved in phase two and looking how to approach phase three. Thank you very much!

Iurie LEANCĂ: Îți mulțumesc frumos Nicu pentru această analiză regională comparativă și bineînțeles pentru optimismul tău, așteptăm și noi cu nerăbdare să intrăm din faza a doua deja în faza a treia care va însemna bineînțeles o altă relație calitativă și cantitativă între noi și Uniunea Europeană. Acum înțeleg că mai avem în jur de 10-15 minute, distinșii noștri vorbitori sunt gata să răspundă la întrebările dumneavoastră. Vă rog frumos să ridicați mâna, să vă prezentați și să adresați întrebări.

Question: How to take into account the fact that in many, especially all the member states there is a lot of unease about further EU expansion which means that any process of further integration with the EU if it is seen as a stepping stone towards membership perspective will be slowed down considerably. How do

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

you take into account this existing political reality which will complicate the process of European integration for some years to come?

Donald TUSK: Answer in Polish

Vlad FILAT: Aș vrea foarte scurt, urmând exemplul lui Nicu să expun ceea ce înțelegem noi, ceea ce simțim noi în acest sens. Sigur, cunoaștem că există euroscepticism, există oboseală, însă acest lucru nu se referă la noi. Noi suntem euro-optimiști, noi suntem foarte hotărâți ca să promovăm acest proces integraționist în Republica Moldova și pentru Republica Moldova. În cadrul întâlnirii de ieri, i-am spus domnului Tusk că noi dorim să aducem Europa în Moldova, nu să ducem Moldova în Europa, iar procesul final sau etapa finală a acestui proces complicat și foarte responsabil urmează să fie consecință a acestor euro-transformări în Republica Moldova. Și în acest sens, noi suntem determinați și trebuie să fim sinceri, noi nu avem alte opțiuni. Republica Moldova are un singur viitor și acest viitor este incontestabil european. De aceea, vom munci, ne vom face temele de acasă, vom convinge, dacă va fi cazul, mai cu seamă că avem parteneri, precum în cazul dat este Polonia, care spunea și ieri în cazul întâlnirii, nu doar are o voce puternică, dar are o voce foarte și foarte eficientă, inclusiv și ceea ce ține de procesul de integrare europeană a Republicii Moldova.

Iurie LEANCĂ: Și așa cum spune o zicală englezească, „*the crying baby gets its milk*”. Mai avem timp pentru o întrebare doar, vă rog frumos.

Întrebare: Mă ocup de România și Moldova de vre-o 6 ani. Aș avea o întrebare pentru domnul Filat și/sau domnul Leancă. Se spune despre Moldova că este o poveste de succes în cadrul parteneriatului oriental, întrebarea mea este cum vede Moldova acest parteneriat oriental, direcția inversă este o anticameră pentru intrarea în Uniunea Europeană, va aduce ceea ce v-ați așteptat? Și a doua întrebare ar privi politica regională a Uniunii Europene, cum se știe înainte de a accepta o țară ca membru deplin încearcă să implementeze așa numitele euroregiuni, așa numitele colaborări transfrontaliere. Aș fi vrut să știu dacă Moldova este parte sau intenționează să fie parte a unei euroregiuni, de ce nu alături de

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

România, de Ucraina, România care este și ea un ambasador important aș zice al Moldovei în Uniunea Europeană. Mulțumesc!

Vlad FILAT: Este foarte adevărat, România nu este doar un ambasador pentru Republica Moldova, este implicată direct în procesul de integrare europeană. Sigur, noi am fi dorit mai mult decât ceea ce oferă Parteneriatul Estic la nivel de perspectivă europeană. Însă, am demonstrat pe parcursul activității noastre că suntem în primul rând realiști și încercăm să beneficiem de orice oportunitate care este deschisă pentru noi. Nu calificăm parteneriatul estic ca fiind o anticameră, considerăm că acest parteneriat reprezintă un pas important către următoarea etapă și, de aceea, în cadrul Parteneriatului Estic, în consecință de fapt a acestui parteneriat avem negocieri în vederea semnării acordului de asociere, care vizează domenii vitale pentru țara noastră, domeniul politic, domeniul economic și domeniul care vizează drepturile cetățenești. M-am referit în cadrul discursului, îmi pare rău a trebui să-l fac mai tehnic pentru că am dorit să transmit exact mesajele și acțiunile care a fost întreprinse, sunt sau urmează a fi întreprinse în acest proces de integrare.

De aceia, dacă până nu demult noi vorbeam despre dorința noastră să devenim campioni în cadrul acestui Parteneriat Estic, acum am revenit și spunem că vrem să deținem întâietate în cadrul Politicii de Vecinătate a Uniunii Europene. Recunosc, urmărind să beneficiem din plin în baza acelui principiu „*more for more*”. Acum vizavi de politicile sau de proiectele transfrontaliere, Republica Moldova deja este parte a acestor politici, recunosc, nu am fost în stare, noi nu am fost în stare să beneficiem din plin, avem relații pe dimensiunea bilaterală Moldova – România, dar și avem proiecte pe dimensiunea trilaterală Moldova – România – Ucraina. Nu am beneficiat din cauza, iarăși, lipsei capacității, și acest lucru este unul obiectiv de a lansa proiecte susținute și de a beneficia în baza acestor proiecte de finanțare și nu doar de finanțare în implementare. De aceea, urmează și pe aceste dimensiuni să fim mai activi și mai eficienți. Mulțumesc!

Iurie LEANCĂ: Atunci dacă nu vă supărați, trecem la ultimele cuvinte, cuvinte bineînțeles de mulțumire și de atitudine pentru distinșii vorbitori, atât celor 2 Prim Miniștri și în egală măsură pentru

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Forum UE- Moldova, 18.04.2011

comentatori, vreau să vă mulțumesc pentru acest discurs și reflexiuni, care sunt convins că vor avea un impact nu doar teoretic asupra relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, asupra viitorului și destinului european al Republicii Moldova, dar sunt convins că ceea ce s-a discutat astăzi va marca într-o manieră importantă, poate chiar decisivă, acest dialog imprimând mult mai multă substanță, coerență, dar și viteză. Vă mulțumesc foarte mult și aștept să ne revedem cu ocazia intrării în cea de-a treia fază la care s-a referit Nicu Popescu la relația dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Vă mulțumesc!

Institutul de Studii Estice din Varșovia în parteneriat cu Asociația pentru Politică Externă din Moldova a organizat în perioada 29 – 31 martie 2011 Forumul Economic Uniunea Europeană – Moldova sub patronajul domnilor Vlad Filat, Primului Ministru al Republicii Moldova și Donald Tusk, Primul Ministru al Poloniei. Primul Forum UE – Moldova a servit drept un cadru pentru schimb de idei, experiență și discuții privind posibile colaborări pe viitor.